

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล
(Individual Study)

หัวข้อ : หลักนิติธรรม
เรื่อง : องค์การอัยการกับหลักนิติธรรม

จัดทำโดย
นายเรวัต จันทร์ประเสริฐ
รหัส ๒๘

เอกสารวิชาการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” รุ่นที่ ๒
วิทยาลัยรัฐธรรมนูญ
สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

องค์กรอัยการกับหลักนิติธรรม

ปัจจุบันมีผู้กล่าวถึง**หลักนิติธรรม**กันมาก แม้ในสภาวะการณ์ที่นักคิด นักกฎหมายอาจอธิบาย และเข้าใจความหมาย องค์ประกอบ สาระสำคัญและความสำคัญของหลักนิติธรรมแตกต่างกันไป เช่น **หลักนิติธรรม** ไม่ใช่กฎหมายแต่มีนัยหมายถึงหลักยุติธรรมสากล หลักความถูกต้องที่คนทั่วไป ยอมรับ

หลักนิติธรรม นอกจากจะให้หมายถึงการปกครองโดยกฎหมายแล้วยังหมายถึง “การแสวงหาความยุติธรรมโดยอาศัยตัวบทกฎหมาย” ด้วย

หลักนิติธรรม โดยรวมหมายถึง หลักการปกครองโดยกฎหมายมิใช่การปกครองตามอำเภอใจ และเป็นระบบที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักในการที่จะป้องกันและแก้ไขเยียวยา การใช้อำนาจรัฐตามอำเภอใจของฝ่ายปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐและเพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ของประชาชน

หลักนิติธรรม นอกจากจะหมายถึง “การปกครองที่ทุกคนจะต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย” แล้ว ยังมีความหมายถึง “การแสวงหาความยุติธรรมซึ่งเป็นเหตุเป็นผลกันตามธรรมชาติหรือเป็นความ ยุติธรรมตามธรรมชาติอันเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและมีความศักดิ์สิทธิ์อยู่เหนือกว่าตัวอักษรของตัวบท กฎหมายนั่นเอง” อีกด้วย

จึงอาจกล่าวได้ว่า **หลักนิติธรรม** คือการปกครองโดยกฎหมายที่มุ่งเน้นไปยัง

๑. การตีความเพื่อใช้กฎหมายต้องเป็นธรรม
๒. ความยุติธรรมที่อยู่เหนือกฎหมายลายลักษณ์อักษร¹

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง ได้มีการ วางหลักนิติธรรมไว้ โดยบัญญัติว่า การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐสภา รัฐมนตรี ศาลรวมทั้งองค์กร ตามรัฐธรรมนูญและหน่วยงานของรัฐต้องเป็นไปตาม**หลักนิติธรรม**

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวดที่ ๕ แนวนโยบาย พื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ ๓ แนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน มาตรา ๗๘ (๖) ยังได้บัญญัติ ไว้ว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ดังต่อไปนี้... (๖) ดำเนินการให้หน่วยงานทางกฎหมายที่มีหน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของรัฐ ตามกฎหมายและตรวจสอบการตรากฎหมายของรัฐดำเนินการอย่างเป็นอิสระเพื่อให้การบริหาร ราชการแผ่นดินเป็นไปตาม**หลักนิติธรรม**”

องค์กรอัยการกับหลักนิติธรรม

ในฐานะที่**องค์กรอัยการ**เป็นหน่วยงานของรัฐ การปฏิบัติหน้าที่ของ**องค์กรอัยการ**จะต้อง เป็นไปตาม**หลักนิติธรรม**แค่ไหนเพียงไรนั้น ตามกฎหมาย**องค์กรอัยการ**² ได้กำหนดให้การปฏิบัติ

¹ บทความของ [ส.อ.เอกชัย อุทธิยา](http://www.lnmr.org/posts/๒๕๗๘๗๖) ค้นหากจากเว็บไซต์ <http://www.lnmr.org/posts/๒๕๗๘๗๖>

² พระราชบัญญัติ**องค์กรอัยการ**และพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๘

หน้าที่ขององค์กรอัยการต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและหลักนิติธรรม ทั้งนี้เพื่อเป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญดังกล่าว (องค์กรอัยการประกอบด้วย คณะกรรมการอัยการ อัยการสูงสุดและพนักงานอัยการอื่น)

สิ่งที่ยังไม่ชัดเจนจากกฎหมายองค์กรอัยการก็คือ อะไรคือหลักนิติธรรมสาระสำคัญหรือองค์ประกอบของหลักนิติธรรมมีอะไรบ้างและถ้าหากมีการฝ่าฝืนไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรมแล้วผลจะเป็นอย่างไร

พิจารณาเห็นว่า องค์กรอัยการเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายหรือการใช้อำนาจรัฐซึ่งส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน ดังนั้น ความหมายของ **หลักนิติธรรม** ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอัยการ น่าจะหมายถึง หลักการใช้อำนาจรัฐหรือปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักกฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจ ซึ่งเป็นระบบที่สร้างขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ให้เป็นหลักในการป้องกันและแก้ไขเยียวยาการใช้อำนาจรัฐตามอำเภอใจของผู้ปฏิบัติงานในองค์กร เพื่อคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

ปัญหาที่ต้องพิจารณาว่า อะไรเป็นองค์ประกอบที่ก่อให้เกิดหลักนิติธรรมขึ้นภายในองค์กรอัยการหรืออะไรจะเป็นหลักประกันที่จะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นได้ว่าการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรอัยการซึ่งมีพนักงานอัยการอยู่เป็นจำนวนมากนั้นจะเป็นไปตามหลักนิติธรรมอย่างแท้จริง

องค์ประกอบหรือหลักประกันโดยพื้นฐานน่าจะ ได้แก่ มโนธรรมของพนักงานอัยการที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรอัยการนั่นเอง มโนธรรมที่ว่านี้ก็คือ การตัดสินใจในทางปฏิบัติของสติปัญญาของพนักงานอัยการผู้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งทำให้เขาตัดสินใจ ณ ขณะนั้นว่าเขาควรทำสิ่งที่เห็นว่าดีและหลีกเลี่ยงสิ่งที่เห็นว่าชั่ว เมื่อเผชิญกับข้อเลือกทางศีลธรรม มโนธรรมสามารถทำการวินิจฉัยตัดสินใจได้อย่างถูกต้อง เมื่อดุลพินิจนั้นสอดคล้องกับเหตุผลและหลักนิติธรรมหรือในทางกลับกันดุลพินิจนั้นอาจผิดพลาดได้เมื่อมโนธรรมวินิจฉัยตัดสินใจโดยละเลยเหตุผลและหลักนิติธรรม **ปัญหาว่าเราจะป้องกันมิให้เกิดการใช้ดุลพินิจที่ผิดพลาดหรือมโนธรรมที่วินิจฉัยตัดสินใจโดยละเลยเหตุผลและหลักนิติธรรมได้อย่างไร**

คำตอบในเรื่องดังกล่าวน่าจะอยู่กับองค์ประกอบดังต่อไปนี้

๑. ระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงานขององค์กร
๒. ระบบการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานขององค์กรอัยการ
๓. วินัยขององค์กร

ซึ่งองค์ประกอบดังกล่าว จะช่วยป้องกันมิให้เกิดการใช้ดุลพินิจที่ผิดพลาดหรือมโนธรรมที่วินิจฉัยตัดสินใจโดยละเลยเหตุผลและหลักนิติธรรม ได้ดังนี้

๑. ระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงานขององค์กร

องค์กรอัยการเป็นองค์กรที่มีพนักงานอัยการปฏิบัติงานอยู่เป็นจำนวนมากและได้ดำรงอยู่เป็นเวลากว่า ๑๒๐ ปีแล้ว ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาองค์กรอัยการได้สร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งกับประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ในการอำนวยความสะดวก รักษาผลประโยชน์ของรัฐและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามมาตรฐานจริยธรรม ไม่ว่าจะปฏิบัติงานในที่ใดและในสถานการณ์ใด จากความยึดมั่นที่มีต่อหลักการ การมีเป้าหมายร่วมกันและการปฏิบัติงาน

อย่างรับผิดชอบช่วยให้องค์กรอัยการสามารถนำเอาประสบการณ์ต่างๆ มากล้นกรงเป็นระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติงานขึ้น ซึ่งระเบียบแบบแผนดังกล่าวที่สร้างขึ้นช่วยให้การปฏิบัติงานของพนักงานอัยการในสภาพแวดล้อมต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามหลักนิติธรรม

ยกตัวอย่างเช่น ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการได้กำหนดหลักการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการไว้ ดังนี้ “พนักงานอัยการมีอำนาจหน้าที่ในการอำนวยความยุติธรรม รักษาผลประโยชน์ของรัฐ และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชน โดยจักต้องกระทำด้วยความรวดเร็ว เท่าเทียมกันและเป็นธรรม กับทั้งต้องกระทำให้เป็นที่ยอมรับศรัทธาของประชาชน

พนักงานอัยการเป็นนายแผ่นดิน และเป็นตัวแทนของแผ่นดินในการตรวจสอบ และค้นหาความจริงในคดีอาญา การควบคุมการดำเนินคดีอาญาของรัฐ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน และเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

ในการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาและจำเลย ให้พนักงานอัยการคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ตลอดจนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าวตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นด้วย ส่วนบุคคลซึ่งเป็นผู้เสียหายและพยาน พนักงานอัยการพึงให้ความคุ้มครองและการปฏิบัติที่เหมาะสมตามที่กฎหมายบัญญัติไว้”

ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่งของพนักงานอัยการ ได้กำหนดหลักการดำเนินคดีแพ่งของพนักงานอัยการไว้ดังนี้⁴ “พนักงานอัยการมีอิสระในการดำเนินคดีเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ และคำสั่งของสำนักงานอัยการสูงสุด”

ในการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการนอกจากต้องปฏิบัติตามกฎหมายแล้ว ยังต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการอีกด้วย พนักงานอัยการไม่เพียงแต่จะต้องอ่านระเบียบปฏิบัติต่างๆ ที่มีอยู่เท่านั้น หากยังต้องยึดถือปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดเพื่อให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของระเบียบต่างๆ อีกทั้งยังต้องตระหนักเสมอว่าการกระทำและการตัดสินใจภายใต้ระเบียบปฏิบัติราชการเป็นสิ่งที่กำหนดค่านิยม วัฒนธรรม และภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กรด้วย

๒. ระบบการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานขององค์กรอัยการ

แม้พนักงานอัยการจะมีอิสระในการพิจารณาสั่งคดีและการปฏิบัติหน้าที่ก็ตาม⁵ แต่ในการปฏิบัติราชการของพนักงานอัยการนั้นจะมีระบบการตรวจสอบทั้งจากภายในและภายนอกองค์กร เพื่อให้การปฏิบัติงานต่างๆ เป็นไปตามกฎหมายและระเบียบแบบแผนของทางราชการ ดังนี้

๒.๑ ระบบการตรวจสอบและควบคุมภายในองค์กร

ระบบการตรวจสอบและควบคุมภายในองค์กร จะมีกระบวนการ ขึ้นตอน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

³ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๕

⁴ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่งของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๖

⁵ พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๒๑

๒.๑.๑ การตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานโดยผู้บังคับบัญชาตามสายงาน

ในการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการจะมีผู้บังคับบัญชาคอยกำกับดูแลตามสายงาน การบังคับบัญชา ยกตัวอย่างเช่น ระเบียบว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการได้กำหนดวิธีการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการ ดังนี้⁶

อธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้าง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการที่กำหนดในกฎหมายและคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุด มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและแผน จัดองค์กรบริหารงานบุคคล อำนาจการ ประสานงานการปฏิบัติราชการ ควบคุม ตรวจสอบ ประเมินผล และรายงานผลการปฏิบัติราชการในความรับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย ระเบียบ และคำสั่งของสำนักงานอัยการสูงสุด

รองอธิบดี เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้าง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการที่กำหนดในกฎหมายและคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุดรองจากอธิบดี มีอำนาจหน้าที่อำนาจการ ประสานงานการปฏิบัติราชการ ควบคุม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงานผลการปฏิบัติราชการในความรับผิดชอบให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย ระเบียบ และคำสั่งของสำนักงานอัยการสูงสุด และอธิบดี

หัวหน้าพนักงานอัยการ เป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและลูกจ้าง และรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการของส่วนราชการที่กำหนดในกฎหมายและคำสั่งสำนักงานอัยการสูงสุด มีอำนาจหน้าที่อำนาจการ ประสานงานการปฏิบัติราชการ ควบคุม ตรวจสอบการดำเนินคดี ให้เป็นไปตามกฎหมาย นโยบาย ระเบียบ และคำสั่งของสำนักงานอัยการสูงสุด อธิบดี และรองอธิบดี

๒.๑.๒ การตรวจสอบและควบคุมโดยอัยการศาลสูง

ในกรณีที่มีการดำเนินคดีอาญาในชั้นศาล การปฏิบัติงานของพนักงานอัยการ จะถูกตรวจสอบโดยอัยการศาลสูงอีกชั้นหนึ่งด้วย⁷

ในทางปฏิบัติเมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว พนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้น จะต้องเสนอสำนวนให้พนักงานอัยการศาลสูงเป็นผู้พิจารณาว่าจะอุทธรณ์หรือฎีกาหรือไม่ ในกรณีที่อัยการศาลสูงพบข้อบกพร่องในการดำเนินคดีของพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นหรือในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการประจำศาลชั้นต้นตามระเบียบนี้ ถ้าเป็นข้อบกพร่องที่เห็นสมควรแนะนำการปฏิบัติราชการ ให้อัยการศาลสูงทำความเห็นเสนออัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูง หรืออัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลสูงภาคตามลำดับชั้นจนถึงอธิบดีอัยการเพื่อพิจารณา

ถ้าอธิบดีอัยการเห็นว่าเป็นข้อบกพร่องที่สมควรแนะนำการปฏิบัติราชการก็แนะนำการปฏิบัติราชการแล้วรายงานให้สำนักงานอัยการสูงสุดทราบ หากเห็นว่าเป็นข้อบกพร่องเล็กน้อยเห็นควรยุติก็ให้ส่งยุติ

กรณีเป็นข้อบกพร่องถึงขนาดที่จะเกิดความเสียหายและไม่อาจแก้ไขได้ ให้รายงานสำนักงานอัยการสูงสุด

⁶ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๙ ข้อ ๙

⁷ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาชั้นศาลสูงของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๖ ข้อ ๓๔

การแนะนำการปฏิบัติราชการตามวรรคสอง ให้อธิบดีอัยการแจ้งให้ผู้บังคับบัญชา ระดับอธิบดีอัยการภาคหรืออธิบดีอัยการอื่นที่พนักงานอัยการผู้นั้นสังกัดอยู่เป็นผู้ดำเนินการ หากอธิบดีอัยการดังกล่าวมีความเห็นเห็นอย่างอื่น ให้อัยการสูงสุดพิจารณา

๒.๑.๓ การตรวจสอบและควบคุมโดยผู้ตรวจการอัยการ

ตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจการอัยการ^๘ ได้กำหนดให้ ผู้ตรวจการอัยการ รับผิดชอบการตรวจราชการในหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย มีอำนาจหน้าที่ ตรวจราชการเกี่ยวกับการปฏิบัติราชการของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่เฉพาะงานราชการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานอัยการสูงสุด ดังต่อไปนี้

๑. ตรวจ แนะนำ ชี้แจงนโยบายและแนวทางการปฏิบัติราชการของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ รวมทั้งติดตามประเมินผลความสำเร็จ ปัญหาอุปสรรค ผลกระทบงานและรับทราบข้อคิดเห็น ของผู้ปฏิบัติงานตามนโยบาย แผนงาน งาน และโครงการต่างๆ

๒. สั่งเป็นลายลักษณ์อักษรให้ผู้รับการตรวจปฏิบัติหรืองดเว้นการปฏิบัติใดๆ ในระหว่างการตรวจราชการไว้ก่อน หากเห็นว่าก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการหรือประโยชน์ของประชาชนอย่างร้ายแรงและเมื่อผู้ตรวจราชการได้สั่งการดังกล่าวแล้วให้อัยการสูงสุดเพื่อทราบหรือพิจารณาโดยด่วน

๓. สั่งให้หน่วยงานและเจ้าหน้าที่ชี้แจงให้ถ้อยคำ ส่งเอกสารและหลักฐานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานเพื่อประกอบการพิจารณา

๔. สอบข้อเท็จจริง สืบสวน สอบสวน หรือสดับตรับฟังเมื่อได้รับคำสั่ง

๕. ตรวจเยี่ยม สดับตรับฟังทุกข์สุข และความคิดเห็นตลอดจนให้คำแนะนำ ชี้แจง และให้ความช่วยเหลือให้กำลังใจและบำรุงขวัญเพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประมวผลผลการดำเนินการดังกล่าว

๖. ศึกษา ประมวล วิเคราะห์ ประเมินผล และเสนอแนะต่ออัยการสูงสุดเพื่อทราบพิจารณา หรือ วินิจฉัยสั่งการ เพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานให้สมประโยชน์ต่อทางราชการ

ในทางปฏิบัติหลายปีที่ผ่านมา องค์การอัยการจะมีผู้ตรวจการอัยการที่ทำหน้าที่ตรวจราชการในกรุงเทพมหานคร จำนวน ๒ คน และตรวจราชการในต่างจังหวัดในเขตพื้นที่ภาค ๑ ถึง ๙ อีก ๙ คน โดยในแต่ละปีผู้ตรวจการอัยการจะได้รับมอบหมายให้ออกตรวจราชการในกรณีปกติปีละ ๑ - ๒ ครั้ง ซึ่งผู้ตรวจการอัยการจะตรวจราชการในประเด็นใดบ้างนั้น จะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ตรวจการอัยการแต่ละคนซึ่งมีแนวความคิดเห็นที่แตกต่างกันไป แต่ทั้งนี้ผู้ตรวจการอัยการส่วนใหญ่จะทำการตรวจราชการในประเด็นหลักๆ ดังต่อไปนี้

๑. การปฏิบัติราชการในส่วนที่เกี่ยวกับงานประจำ ได้แก่การดำเนินคดีต่างๆ ที่เป็นอำนาจหน้าที่ของพนักงานอัยการ งานให้คำปรึกษากฎหมายและงานตอบข้อหารือแก่หน่วยงานของรัฐ และงานช่วยเหลือทางกฎหมายและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

^๘ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการตรวจราชการของผู้ตรวจการอัยการ พ.ศ.๒๕๔๗ ข้อ ๘ , ๙

๒. การปฏิบัติราชการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานสนับสนุน ได้แก่งานวิชาการ งานบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การดำเนินงานตามแผนงานและโครงการต่างๆ และการดำเนินงานตามคำรับรองการปฏิบัติราชการและตัวชี้วัดต่างๆ เป็นต้น

๒.๑.๔ การตรวจสอบและควบคุมโดยสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายประเมินผล

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายประเมินผล เป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงานวิชาการ ซึ่งจะรับผิดชอบในการกำกับ เร่งรัด ติดตาม และประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานต่างๆ ว่าเป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการหรือไม่ โดยในทางปฏิบัติสำนักงานดังกล่าว จะรับผิดชอบในการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการ ดังนี้

๑. รับผิดชอบงานพัฒนาระบบ รูปแบบ วิธีการ และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินคดี และงานอื่นของพนักงานอัยการ งานตรวจวิเคราะห์สำนวนจากรายงานที่ตรวจสอบตามกรอบภารกิจ และการแนะนำตักเตือนการปฏิบัติราชการ งานตรวจวิเคราะห์สำนวนจากการมอบหมายของอัยการสูงสุดหรือหน่วยงานอื่นและการแนะนำตักเตือนการปฏิบัติราชการ งานวิเคราะห์และทำความเข้าใจเรื่องทั่วไป งานตอบข้อหารือปัญหาในเรื่องระเบียบต่างๆ งานร่างหรือแก้ไขระเบียบคำสั่งและหนังสือเวียน

๒. กำกับ เร่งรัด ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัดสำนักงานอัยการสูงสุดว่าเป็นไปตามระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติราชการหรือไม่

๓. ตรวจวิเคราะห์และทำความเข้าใจรายงานคดีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องของพนักงานอัยการ

๔. งานตรวจวิเคราะห์และทำความเข้าใจรายงานคดีที่มีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๓๔

๕. งานตรวจวิเคราะห์และทำความเข้าใจรายงานคดีที่มีคำสั่งไม่ริบของกลางในคดีอาญา

๖. งานตรวจวิเคราะห์และทำความเข้าใจรายงานคดีพิเศษเฉพาะเรื่อง เช่น กรณีใช้ยานพาหนะมาประลองความเร็วในทางสาธารณะ กรณีขับรถโดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้อื่น

๗. งานตรวจวิเคราะห์และทำความเข้าใจรายงานคดีสำคัญ

๘. งานตรวจวิเคราะห์และทำความเข้าใจรายงานคดีที่สั่งไม่อุทธรณ์ไม่ฎีกา

๙. งานตรวจวิเคราะห์รายงานการถอนฟ้อง

ในการตรวจสอบและควบคุมการปฏิบัติราชการดังกล่าว หากพบว่าพนักงานอัยการคนใดไม่ปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ หากเป็นเรื่องเล็กน้อยไม่เสียหายแก่ทางราชการ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายประเมินผลก็จะทำการแนะนำตักเตือนการปฏิบัติราชการแก่บุคคลดังกล่าว หากเป็นเรื่องที่ร้ายแรงหรือเกิดเสียหายกับทางราชการ ก็จะเสนออัยการสูงสุดให้ดำเนินการทางวินัย

๒.๑.๕ การตรวจสอบและควบคุมโดยสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีร้องขอความเป็นธรรม

สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีร้องขอความเป็นธรรม เป็นหน่วยงานในสังกัด สำนักงานคดีกิจการอัยการสูงสุด ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบความถูกต้องชอบธรรมในการดำเนินคดีอาญา ต่างๆของพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาหรือจำเลยเห็นว่าตนไม่ได้รับความเป็นธรรม จากการดำเนินคดีและได้ยื่นคำร้องขอความเป็นธรรมต่ออัยการสูงสุด

ในทางปฏิบัติเมื่อมีผู้ใดร้องขอความเป็นธรรมต่ออัยการสูงสุด ๆ จะส่งเรื่องให้ สำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีร้องขอความเป็นธรรมเพื่อทำการตรวจสอบ โดยในการตรวจสอบ จะส่งเรื่องให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำบันทึกชี้แจงกลับมายังสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีร้องขอความเป็นธรรม จากนั้นสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายคดีร้องขอความเป็นธรรมก็จะพิจารณา ทำความเห็นเสนออัยการสูงสุดว่าควรยุติเรื่องหรือจะให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ร้องขอความเป็นธรรม อย่างไรบ้าง

๒.๒ ระบบการตรวจสอบและควบคุมภายนอก

ในการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการจะถูกตรวจสอบจากหน่วยงานภายนอก ดังนี้

๒.๒.๑ การตรวจสอบสอบการดำเนินคดีอาญาโดยผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือผู้ว่าราชการจังหวัด

ในการดำเนินคดีอาญา เมื่อพนักงานอัยการได้รับความเห็นและสำนวนจาก พนักงานสอบสวน ถ้าพนักงานอัยการมีความเห็นควรสั่งฟ้องก็จะออกคำสั่งฟ้องและฟ้องผู้ต้องหาต่อ ศาลแต่ถ้ามีความเห็นควรสั่งไม่ฟ้องก็จะออกคำสั่งไม่ฟ้อง ทั้งนี้ในกรณีที่มิคำสั่งไม่ฟ้องและคำสั่งนั้น ไม่ใช่ของอัยการสูงสุด ถ้าในกรุงเทพมหานครพนักงานอัยการจะต้องรับส่งสำนวนการสอบสวน พร้อมกับคำสั่งไปเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ ถ้าในจังหวัดอื่นให้รับส่งสำนวนการสอบสวน พร้อมกับคำสั่งไปเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด

ในกรณีที่ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ว่าราชการจังหวัด แยกคำสั่งไม่ฟ้องของ พนักงานอัยการให้ส่งสำนวนพร้อมกับความเห็นที่แย้งกันไปยังอัยการสูงสุดเพื่อชี้ขาด

ซึ่งวิธีการดังกล่าวข้างต้นให้นำมาบังคับในการที่พนักงานอัยการจะไม่อุทธรณ์ ไม่ฎีกาหรือถอนฟ้อง ถอนอุทธรณ์และถอนฎีกาโดยอนุโลม⁹

นอกจากนั้น ตามมาตรา ๒๘ แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังให้อำนาจฟ้องของพนักงานอัยการและผู้เสียหายต่างเป็นเอกเทศไม่ขึ้นแก่กัน แต่ละฝ่ายไม่มีอำนาจไปยับยั้งการฟ้องของอีกฝ่ายหนึ่ง และในคดีอาญาเรื่องหนึ่งอาจมีโจทก์คนเดียว คือ พนักงานอัยการหรือผู้เสียหายหรืออาจมีทั้งพนักงานอัยการและผู้เสียหายเป็นโจทก์และในกรณีเช่นนี้การเป็นโจทก์อาจเป็น

⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๔๓, ๑๔๕

ร่วมกันหรือแยกกันก็ได้¹⁰ ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการอีกทางหนึ่งด้วย

๒.๒.๒ การตรวจสอบการดำเนินคดีแพ่งหรือปกครองโดยตัวความ¹¹

การแจ้งฐานะคดีและการไม่รับว่าต่างคดีที่พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนพิจารณาแล้วเห็นว่ารูปคดีเสียเปรียบอีกฝ่ายหนึ่ง เช่น คดีขาดอายุความ คดีขาดพยานหลักฐานอันเป็นสาระสำคัญ หรือกรณีที่คู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งไม่ต้องรับผิดชอบให้พนักงานอัยการเจ้าของสำนวนเสนอความเห็นควรแจ้งฐานะคดีตามลำดับชั้นถึงอธิบดี เมื่ออธิบดีเห็นพ้องด้วยก็ให้แจ้งฐานะคดีไปยังตัวความก่อนยื่นฟ้องคดี

คดีระหว่างส่วนราชการกับเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจกับเอกชน หากพนักงานอัยการเห็นว่าไม่ควรรับดำเนินคดีให้แจ้งฐานะคดีพร้อมด้วยเหตุผลที่จะไม่รับดำเนินคดีให้ตัวความทราบ หากตัวความยังขอให้ดำเนินคดีต่อไปและอธิบดีไม่เห็นด้วยกับตัวความให้ส่งสำนวนไปยังสำนักงานอัยการพิเศษฝ่ายการยุติในการดำเนินคดีแพ่งของส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สำนักงานคดีอัยการสูงสุดพิจารณาเสนออัยการสูงสุด

คดีใดจะขาดอายุความฟ้องร้อง ให้รีบแจ้งฐานะคดีพร้อมแจ้งตัวความให้ส่งเงินค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีโดยเร็ว และให้ดำเนินการฟ้องคดีภายในกำหนดอายุความโดยไม่ต้องรอผลการพิจารณาการแจ้งฐานะคดีของตัวความ

๒.๒.๓ การตรวจสอบและควบคุมโดยองค์กรอิสระ

การปฏิบัติงานขององค์กรอัยการสามารถตรวจสอบได้โดยองค์กรอิสระ ดังนี้

(๑) ผู้ตรวจการแผ่นดิน

ผู้ตรวจการแผ่นดินสามารถตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรอัยการ โดยการพิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณี¹²

- ก. การไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือปฏิบัตินอกเหนืออำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย
- ข. การปฏิบัติหรือละเลยไม่ปฏิบัติหน้าที่ ที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องเรียนหรือประชาชนโดยไม่เป็นธรรม ไม่ว่าจะการนั้นจะชอบหรือไม่ชอบด้วยอำนาจหน้าที่ก็ตาม
- ค. การตรวจสอบการละเลยการปฏิบัติหน้าที่หรือการปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การใช้อำนาจหน้าที่ดังกล่าวผู้ตรวจการแผ่นดินจะดำเนินการเมื่อมีการร้องเรียนเกิดขึ้น เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าการกระทำดังกล่าวมีผลกระทบต่อความเสียหายของประชาชนส่วนรวมหรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาและสอบสวนโดยไม่มีการร้องเรียนได้

¹⁰ หนังสือหน้า ๘๖ กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม ๑ ของศาสตราจารย์ คะนิง ฤาไชย แก้วไข่มุขเพิ่มเติมโดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ณรงค์ ไชยหาญ

¹¹ ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีแพ่งของพนักงานอัยการ พ.ศ. ๒๕๔๗ ข้อ ๒๕

¹² รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๔๔

ในทางปฏิบัติกรณีมีผู้ร้องเรียนการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการ ผู้ตรวจการแผ่นดิน จะส่งเรื่องให้สำนักงานอัยการสูงสุดตรวจสอบ เมื่อสำนักงานอัยการสูงสุดตรวจสอบแล้วเห็นว่าเรื่องที่ร้องเรียนไม่มีมูลก็จะยุติเรื่องแล้วแจ้งให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทราบ หากมีมูลตามที่ร้องเรียนก็จะแนะนำการปฏิบัติราชการหรือว่ากล่าวตักเตือนหรือดำเนินการทางวินัยแล้วแต่กรณีกับผู้ถูกร้องเรียนต่อไป

(๒) คณะกรรมการ ป.ป.ช.

ในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานอัยการอาจถูกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนดำเนินคดีอาญาในกรณีต่อไปนี้¹³

ก. กรณีถูกกล่าวหาพนักงานอัยการว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

ข. กรณีคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีเหตุอันควรสงสัยพนักงานอัยการว่ากระทำความผิดฐานทุจริตต่อหน้าที่ กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือกระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม

เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไต่สวนข้อเท็จจริงแล้วมีมติว่าข้อกล่าวหาใดไม่มีมูลให้ข้อกล่าวหาที่ตกไป ถ้ามีมูลความผิดทางวินัยผู้ถูกกล่าวหาจะถูกดำเนินการทางวินัย ถ้ามีมูลความผิดทางอาญาผู้ถูกกล่าวหาจะถูกดำเนินคดีอาญา¹⁴

นอกจากการไต่สวนดำเนินคดีอาญาดังกล่าวแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีอำนาจไต่สวนข้อเท็จจริงในกรณีดังต่อไปนี้

ก. ไต่สวนข้อเท็จจริงและสรุปสำนวนพร้อมทั้งความเห็นเสนอต่อวุฒิสภาในการถอดถอนอัยการสูงสุด หรือรองอัยการสูงสุด ออกจากตำแหน่ง ในกรณีที่ปรากฏว่ามีพฤติการณ์ร้ายแรงผิดปกติ ส่อไปในทางทุจริตต่อหน้าที่ ส่อว่ากระทำต่อผิดตำแหน่งหน้าที่ราชการ ส่อว่ากระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ในการยุติธรรม ส่อว่าจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายหรือฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมอย่างร้ายแรง¹⁵

ข. ไต่สวนข้อเท็จจริงว่าพนักงานอัยการร้ายแรงผิดปกติเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน¹⁶

๓. วินัยขององค์กร

วินัยขององค์กรเป็นปัจจัยสำคัญที่จะคอยระคับประคองให้การปฏิบัติงานของพนักงานอัยการเป็นไปตามหลักนิติธรรม เนื่องจากพนักงานอัยการจะถูกกำหนดให้ต้องรักษาวินัยโดยเคร่งครัด ผู้ใดฝ่าฝืนต้องได้รับโทษตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย¹⁷ ทั้งนี้ วินัยข้อสำคัญที่พนักงานอัยการต้องรักษาโดยเคร่งครัดได้แก่ การถือและปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการของ

¹³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๘๔ , ๘๘

¹⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๑

¹⁵ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๙ , ๕๘

¹⁶ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๙ , ๗๕

¹⁷ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๖๐

องค์กรนั่นเอง¹⁸ ซึ่งระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติราชการจะมีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับหลักนิติธรรมดังกล่าวแล้วในข้อที่ ๑ ทั้งนี้การตรวจสอบทางวินัยขององค์กรอัยการมีกระบวนการและขั้นตอนดังต่อไปนี้¹⁹

๑. เมื่อข้าราชการอัยการผู้ใดถูกกล่าวหาหรือมีกรณีเป็นที่สงสัยว่ากระทำผิดวินัย ผู้บังคับบัญชาของพนักงานอัยการผู้นั้น ซึ่งได้แก่ อัยการสูงสุด, อธิบดีอัยการ, อธิบดีอัยการภาค, อัยการจังหวัด แล้วแต่กรณี จะต้องพิจารณาดำเนินการสอบสวนขั้นต้นเพื่อให้ได้ความจริงและเป็นธรรมโดยมิชักช้า

๒. ในการสอบสวนขั้นต้น ผู้บังคับบัญชาอาจมอบหมายข้าราชการอัยการที่มีอาวุโสไม่ต่ำกว่าผู้ถูกกล่าวหาหรือ แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนขั้นต้น เป็นผู้ดำเนินการสอบสวนขั้นต้นแทนก็ได้

๓. ผู้ดำเนินการสอบสวนขั้นต้นต้องดำเนินการสอบสวน รวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องแล้ว สรุปความเห็นเสนอว่าผู้ถูกกล่าวหากระทำผิดวินัยกรณีไหนหรือไม่ ตามมาตราใด ควรลงโทษสถานใดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ เสนอผู้บังคับบัญชาพิจารณา โดยสอบสวนให้เสร็จภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่ได้รับมอบหมายหรือแต่งตั้งแล้วแต่กรณี หากมีเหตุจำเป็นซึ่งจะสอบสวนไม่ทันภายในกำหนดเวลานั้น ก็ให้ขออนุมัติต่อผู้บังคับบัญชาขยายเวลาออกไปได้อีกไม่เกินสองครั้งแต่แต่ละครั้งไม่เกินสามสิบวันและต้องแสดงเหตุที่ต้องขยายไว้ด้วยทุกครั้ง แต่ถ้าขยายเวลาแล้วยังคงสอบสวนไม่เสร็จ ให้รายงานผู้บังคับบัญชาพร้อมแสดงเหตุ ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะให้สอบสวนภายในเวลาที่กำหนดตามที่จำเป็นก็ได้

๔. ผู้บังคับบัญชาพิจารณาแล้ว เห็นว่า

ก. ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำผิดวินัยหรือการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาไม่เป็นความผิดวินัยให้ส่งยุติเรื่องแล้วรายงานอัยการสูงสุดเพื่อทราบและพิจารณา

ข. ผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำผิดวินัยไม่ร้ายแรงให้รายงานตามลำดับถึงอัยการสูงสุดเพื่อเสนอคณะกรรมการอัยการ(ก.อ.)พิจารณา

ค. การกระทำของผู้ถูกกล่าวหาไม่ผิดวินัยเป็นกรณีกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงให้ผู้บังคับบัญชาผู้ดำเนินการสอบสวนขั้นต้นสรุปข้อเท็จจริง ทั้งแสดงความคิดเห็นว่ามีมูลเป็นการกระทำผิดวินัยร้ายแรงกรณีใด ตามมาตราใด ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ แล้วรายงานตามลำดับถึงอัยการสูงสุด

กรณีตามข้อ ก, ข และ ค หากอัยการสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้ถูกกล่าวหาไม่ได้กระทำผิดวินัยหรือการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาไม่เป็นความผิดวินัย ให้ส่งยุติเรื่องได้ หรือเห็นว่าเป็นกรณีกระทำผิดวินัยเล็กน้อยและมีเหตุอันควรงดโทษ จะงดโทษให้โดยให้ทำทัณฑ์บนเป็นหนังสือหรือว่ากล่าวตักเตือนก็ได้

¹⁸ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๗๑

¹⁹ ระเบียบคณะกรรมการอัยการว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนขั้นต้น กรณีข้าราชการอัยการถูกกล่าวหาหรือเป็นที่สงสัยว่ากระทำผิดวินัย และการรายงานผลการสอบสวนขั้นต้นที่ปรากฏว่ามีมูลเป็นการกระทำผิดวินัยร้ายแรง พ.ศ. ๒๕๕๔

๕. หากอัยการสูงสุดเห็นว่าการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาในข้อ ๔ มีมูลเป็นกรณีผิดวินัยอย่างร้ายแรง ให้รายงานประธาน ก.อ. เพื่อเสนอ ก.อ. แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทำการสอบสวนต่อไป (คณะกรรมการสอบสวน หมายความว่า คณะกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรง)

อาศัยเหตุผลตามที่ได้กล่าวมา จึงสรุปได้ว่า ในการปฏิบัติงานของพนักงานอัยการนั้น พนักงานอัยการไม่สามารถใช้ดุลพินิจได้ตามอำเภอใจ เนื่องจากมีกระบวนการตรวจสอบทั้งจากภายในองค์กรและจากหน่วยงานภายนอกอย่างละเอียดทุกขั้นตอน องค์กรอัยการจึงเป็นองค์กรบังคับใช้กฎหมายที่ใช้หลักนิติธรรมในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อในการปฏิบัติงานเป็นไปด้วยความเที่ยงธรรม โปร่งใส และตรวจสอบได้ อันจะเป็นการสร้างเชื่อมั่นศรัทธาให้แก่ประชาชนและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง